

Autor: **Weronika Widzyk**

Opiekun: dr Dominika Kamińska

*Nie ma bowiem nic ukrytego, co by nie wyszło na jaw,
ani nic tajemnego, co by się nie stało wiadome.*

Łk 12, 2

Ballada o rodzinie katyńskiej

13 grudnia 2020 r. w żywieckiej konkatedrze zostaje odprawiona Msza święta w intencji zamordowanych w Katyniu. Na kampanili odsłonięto tablicę poświęconą ofiarom zbrodni katyńskiej i katastrofy smoleńskiej. Wśród blisko 22 tys. ofiar zbrodni katyńskiej było 22 mieszkańców Żywca. W celu uczczenia ich pamięci w 2010 roku zasadzono 22 Dęby Pamięci w ramach akcji upamiętnienia ofiar tej zbrodni. Tragizm ludobójstwa odzwierciedlają słowa Prezydenta Lecha Kaczyńskiego z niewygłoszonego przemówienia w Katyniu: „Zabijano ich – wcześniej skrępowanych – strzałem w tył głowy. Tak by krwi było mało. Później – ciągle z orłami na guzikach mundurów – kładzono w głębokich dołach. Tu, w Katyniu takich śmierci było cztery tysiące czterysta”¹.

Na tablicy zamontowanej na zabytkowej dzwonnicy w Żywcu można przeczytać:

Katyń 1940/ Smoleńsk 2010

Pamięci Ofiar Sowieckiej Zbrodni Ludobójstwa

dokonanej w Katyniu na elicie narodu polskiego

w tym na synach Ziemi Żywieckiej

Pamięci Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego

¹Niewygłoszone przemówienie Lecha Kaczyńskiego w Katyniu, [na:]

https://www.polskieradio24.pl/39/156/Artykul/2489996,Niewyglaszane-przemowienie-Lecha-Kaczynskiego-z-10042010?fbclid=IwAR3_1la3jbPcuJurZkEbTp-RocJZfoVnV7_9ZklEuyPAmqWsTFadRR-2wYU [dostęp 15.02. 2022]

*niestrudzonego obrońcy polskiej racji stanu
oraz 95 Polaków, którzy 10 kwietnia 2010 roku
zginęli tragicznie w Smoleńsku w drodze do Katynia
„Matko Boża, upraszaj im wieczną radość w Domu Ojca”*

19.04.2020 r.

Mieszkańcy Żywiecczyny²

W ten sposób oddano również hołd porucznikowi Michałowi Kumunieckiemu, zamordowanemu w 1940 roku w Katyniu, znajdującemu się na liście katyńskiej pod numerem PCK AM – Nr 01563³

Z pamiętnika matki Michała Kumunieckiego, pani Marii Kumunieckiej

Żywiec, 27 sierpnia 1940 r.

Dzisiaj dzień Twoich urodzin. 27 sierpnia obchodzimy też w Kościele wspomnienie św. Moniki. Dla mnie to patronka cierpliwości. Wiele lat modliła się o nawrócenie swojego syna. Ja też codziennie klęczę i proszę Boga o Twój powrót z wojny. Ostatni raz widzieliśmy się w sierpniu 1939 roku, kiedy z żoną przyjechaliście na wakacje do Żywca. Pokazywałeś swojej ukochanej żywiecką realkę. Wyciągając z szafy zakurzony mundur szkolny, wracałeś wspomnieniami do lat nauki. Założony przez kolegę Rybarskiego konspiracyjny ruch niepodległościowy bardzo Cię angażował, a wysokie wymagania stawiane przez profesorów były powodem wielu nieprzespanych nocy. Zresztą maturę zdałeś celująco - byłem taka dumna, gdy pochwaliłeś się świadectwem dojrzałości. Na obiad zaprosiłeś najlepszego kumpla z drużyny harcerskiej, śmiałyście się do rozpuku, wspominając Wasz chrzest obozowy i pierwsze kroki w Strzelcu⁴. Pamiętam ten olbrzymi niepokój w sercu, kiedy w sierpniu 1914 roku wyruszyłeś z oddziałem z Żywca do legionów pod rozkazy Piłsudskiego. Coś zawsze gnało Cię przed siebie, coś kazało Ci bić się za ojczyznę, na frontach I wojny światowej, a potem w 1920 roku z bolszewikami. Szkolne lata przepełnione duchem patriotycznego

2, <https://zywiecinfo.pl/wydarzenia/zywiec-tablica-upamietniajaca-ofiary-katynia-i-katastrofy-smolenskiej-na-zabytkowej-dzwonnicy> [dostęp: 15.02. 2022]

3 M. Cisek, M. Miodoński, W. Motyka, *Wiara i wierność. Wkład Żywiecczyny w czyn niepodległościowy 1914-1918*, Beskidzkie Towarzystwo Oświatowe 2019.

4 *Historia szkoły*, [na:] <http://www.lo-zywiec.pl/o-szkole/historia-szkoly.html> [dostęp: 15.02. 2022]

wychowania i wpajane wzorce wielkich Polaków sprawiły, że nie mogłeś pozostać obojętny na losy ukochanej ojczyzny.

Z listu żony Michała Kumunieckiego - Barbary Kumunieckiej

Warszawa, 27 sierpnia 1940 r.

Najdroższy!

Michałku, to już kolejne Twoje urodziny, a ja nie wiem gdzie jesteś, czy żyjesz, czy jesteś zdrowy. Wyrzucam z głowy złe myśli, wspominając te lata, w których byliśmy szczęśliwi. Studia we Lwowie, Twoje pierwsze projekty. Pękałam z dumy, będąc żoną tak zdolnego architekta i artysty. Pamiętasz ten zachód słońca w Amalfi? Wpatruję się w niego codziennie, kiedy patrzę na namalowany przez Ciebie pejzaż wiszący w naszej sypialni⁵. Niedługo po Twoim wyjeździe na front wschodni, Niemcy zbombardowali szkołę na Mokotowie, której zaprojektowanie dało Ci tyle satysfakcji i kosztowało wiele nieprzespanych nocy. Teraz zostały po niej tylko zgliszcza. Dopytują o Ciebie koledzy z pracy i wojska, którym udostępniłam naszą bibliotekę. Wszyscy jesteśmy zdrowi, lecz bardzo za Tobą tęsknimy. Marysia uporczywie pyta o Twój powrót.

Napisz, czekamy na Ciebie i kochamy Cię bardzo.

Rozmyślenia syna - Leszka Kumunieckiego nad mogiłą ojca

Katyń, 1998 r.

Kochany tato, nie mogę powstrzymać łez. Już dawno straciłem nadzieję, że kiedykolwiek będę stał nad Twoją mogiłą. Pamiętam ten listopadowy dzień 1943 roku, który pogrzebał naszą wiarę, w to, że jeszcze żywy do nas wrócisz. Marysia, jak relikwie przechowuje Twój medalik, legitymację służbową, wizytówki i nasze zdjęcia rodzinne. Tylko tyle po Tobie zostało. Stojąc pośród tego katyńskiego lasu, uporczywie próbuję wyobrazić sobie ostatnie chwile Twojego życia. Przed oczami, klatka po klatce, przesuwiają mi się przerażające obrazy, jak wywlekają Cię z ciężarówki, wiążą ręce, szarpia i popychają w stronę dołu śmierci. Jakie były Twoje ostatnie myśli i słowa, gdy wiedziałeś, że zbliża się koniec? Jak wybaczyć 50 lat zatajania, kłamstw i oszczerstw? Jak wybaczyć...? Tyle żon bez mężów, tyle dzieci bez ojców, tylu bohaterów bez grobów, naród bez elity, ojczyzna bez

⁵ http://www.inmemoriam.architektsarp.pl/pokaz/michal_kumuniecki,19446 [dostęp: 15.02. 2022]

najlepszych synów... Kochany Tato, wierzymy, że patrzysz na nas z góry. Robimy wszystko, by Twoja śmierć i tysiacy Twoich braci w niedoli nie poszła na marne. Marysia działa w Solidarności i jest współzałożycielką Stowarzyszenia Warszawskiej Rodziny Katyńskiej. Stara się, aby prawda o Katyniu była powszechnie znana, szczególnie wśród młodego pokolenia⁶.

Moja refleksja o zbrodni katyńskiej

Żywiec, luty 2022 r.

To tylko okruchy pamięci, bo tylko nieliczne, dostępne materiały stanowią źródło wiedzy o losach pułkownika Michała Kumunieckiego. Wiele faktów z jego życia pozostanie tajemnicą. Dla mnie, uczennicy I Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Żywcu, tej samej szkoły, do której uczęszczał Michał Kumuniecki, najważniejszy jest duchowy testament, który pozostawił. Tę balladę napisałam z myślą o Nim i Jego bliskich. *In memoriam.*

Ballada o rodzinie katyńskiej

Matko katyńska, dlaczego płaczesz?

Syna swojego już nie zobaczę!
Tęsknię i czekam przez tyle lat,
widzę go ciągle w moich snach.
Stoi w mundurze - dumny tak,
za nim się czai sowiecki kat.
Wieści złowrogie wciąż docierają,
resztki nadziei mi odbierają.

Ref. Strzałem w tył głowy naznaczeni,
w doły jak kłody powaleni,
w strachu w nieznane zjednoczeni,
do Matki Boskiej już przytuleni.

⁶ <https://warszawa.zpisdn.gov.pl/2021/11/20/pozegnanie-honorowego-przyjaciela-placowki/> [dostęp: 15.02.2022]

Żono katyńska, gdzie Twój mąż?

Na listy jego czekam wciąż!
Kochany mężu, druhu mój,
kto dziś utuli mój płacz i ból?
Wierzyłam, będzie pięknie tak,
Ty, ja, nasz mały synek Lech.
Dziś strach, szykany - małżonek zbój,
próbują wykląć obraz Twój.

Ref. Strzałem w tył głowy naznaczeni,
w doły jak kłody powaleni,
pod warstwą kłamstwa zapomnieni,
w pamięci bliskich ocaleni.

Synu katyński, dlaczego płaczesz?

Wreszcie mogiłę ojca zobaczę,
przebitą czaszkę, mundur i sznur,
rodzinne zdjęcie, różaniec i ból...
Ten ból z bliskimi na zawsze rozstania,
kłujący ból nieprzytulania,
ból latami w historii zakrycia
ból zbyt krótkiego dla ojczyzny życia.
Czerwony kat jest ujawniony,
obdarty z kłamstwa stoi obnażony.
To dzięki ojcu w mym sercu zostanie,
wiara, nadzieja, Polski ukochanie.

Ref. Strzałem w tył głowy naznaczeni,
w doły jak kłody powaleni,
w katyńskim lesie zbezczeszczeni,
z czeluści kłamstwa WYZWOLENI!

BIBLIOGRAFIA:

1. M. Cisek, M. Miodoński, W. Motyka, *Wiara i wierność. Wkład Żywiecczyzny w czyn niepodległościowy 1914-1918*, Beskidzkie Towarzystwo Oświatowe 2019.

2. *Zbrodnia katyńska w świetle dokumentów*, Londyn 1962.
3. *Niewyłoszone przemówienie Lecha Kaczyńskiego w Katyniu*,
[na:] https://www.polskieradio24.pl/39/156/Artykul/2489996,Niewyloszone-przemowienie-Lecha-Kaczynskiego-z-10042010?fbclid=IwAR3_Ila3jbPcuJurZkEbTp-RocJZfoVnV7_9ZklEuyPAmqWsTFadRR-2wYU [dostęp: 15.02. 2022]
4. <https://zywiecinfo.pl/wydarzenia/zywiec-tablica-upamietniajaca-ofiary-katynia-i-katastrofy-smolenskiej-na-zabytkowej-dzwonnicy> [dostęp: 15.02. 2022]
5. http://www.inmemoriam.architektsarp.pl/pokaz/michal_kumuniecki,19446 [dostęp: 15.02. 2022]
6. *Historia szkoły*, [na:] <http://www.lo-zywiec.pl/o-szkole/historia-szkoly.html> [dostęp: 15.02. 2022]
7. <https://warszawa.zpisdn.gov.pl/2021/11/20/pozegnanie-honorowego-przyjaciela-placowki/> [dostęp: 15.02. 2022]